

REPERCUSSIES

uit het Russisch

een keuze uit de Klassieke Russische poëzie van 1760-1940
gekozen, ingeleid en vertaald door Arie van der Ent

ИИЭД-1655

Woord in blik

De omslag serveert een roerloos ontroerend 'banketje' van Willem Heda (Haarlem, 1594-1680), de meester van het rijkgeschakeerde grijs van tin en glas, van zilver en parelmoer, van zwart en wit – met hier en daar iets groens en gouds, en een citroen. Moge deze voluptueuze, onafgegeten dis de rijkdom aan gedichten, en gedachten, in deze bundel verzinnebeelden, en verwoorden. Geen bloemen, toch een bloemlezing.

De 30 dichters worden ingeleid met een grafisch bewerkt portret (blik) en een persoonlijke beschrijving (woord), die de Russische dichter dichterbij de Nederlandse lezer brengen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitaal of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbenden.

© 2019

Vertaling: Arie van der Ent

Omslag: Stilleven met vergulde bokaal - Willem Claesz. Heda, 1635 - olieverf op paneel - h 88 cm × b 113 cm - Rijksmuseum

Ontwerp: steenkamerdesign.nl

Drukwerk: New Energy Drukwerk

ISBN 978-94-91389-10-8

NUR 306

www.woordinblik.nl

Inhoud

Ten geleide ... 7

Iván Barkóv ... 11

Gavriíl Románovitsj Derzjávín ... 17

Vasíli Ljvóvitsj Póésjkin ... 23

Nikoláj Michájlovitsj Karamzín ... 31

Konstantín Nikolájevitsj Bátjoesjkov ... 37

Antón Antónovitsj Deljvíg ... 41

Aleksándr Sergéjevitsj Póésjkin ... 47

Jevgéni Abrámovitsj Baratýnski ... 63

Fjódor Ivánovitsj Tjóéttsjev ... 67

Aleksėj Vasíljevitsj Koljtsóv ... 101

Michaíl Jóérjevitsj Lérmontov ... 105

Aleksėj Konstantínovitsj Tolstóv ... 115

Iván Sergéjevitsj Toergénjev ... 119

Afanási Afanásjevitsj Fet ... 131

Apollón Nikolájevitsj Majkóv ... 151

Aleksėj Nikolájevitsj Apóéchtin ... 155

Innokénti Fjódorovitsj Ánnenski ... 161

Fjódor Koezjmítsj Sologóeb ... 181

Konstantín Dmítrijevitj Baljmónt ... 193

Aleksándr Aleksándrovitsj Blok ... 197

Vélimir Chlébnikov ... 215

Nikoláj Stepánovitsj Goemiljón ... 233

Vladisláv Felitsiánovitsj Chodasévitsj ... 239

Ígor Severjánin ... 285

Sergėj Antónovitsj Klytsjkóv ... 289

Ósip Jemeljánovitsj Mandelsjtám ... 293

Vladímir Vladímirovitsj Majakóvski ... 299

Sergėj Aleksándrovitsj Jesénin ... 303

Aleksándr Ivánovitsj Vvedénski ... 313

Daniíl Ivánovitsj Charms ... 321

Afanási Afanásjevitj Fet (district Mtsensk, 1820 – Moskou, 1892)

Hij werd gedoopt als A.A. Sjensjin, naar zijn stiefvader. Maar 14 jaar later werd dat officieel veranderd in A.A. Fet, zoon van Johann Peter Karl Wilhelm Föth, de eerste man van moeder Charlotta Jelizaveta Becker. En passant raakte de zoon zijn adellijke titel kwijt. Van 1835-1837 zat hij op een Duitse kostschool, waar hij zijn eerste gedichten schreef, daarna studeerde hij zes jaar aan de Moskouse universiteit, eerst aan de juridische, later aan de letterenfaculteit. In 1840 verscheen zijn eerste bundel, *Lyrisch pantheon*, gevolgd door tijdschriftpublicaties. Er volgden nieuwe bundels in 1850 en 1856, in de jaren 1873-1891 vier edities van *Avondlicht*.

Van 1850 tot 1858 was Fet militair, in de Krimoorlog bewaakte hij de Oostzeekust; daarna werd hij aangesteld als vrederechter.

De dichter was hecht bevriend met Toergenjev en Tolstoj die het bij hem thuis ernstig met elkaar aan de stok kregen. Toergenjev vertelde lovend over een tante die breide voor arme kinderen. Tolstoj vond dat hypocriet. Een eeuwig conflict was geboren... Fet was een productief vertaler: een keur aan Latijnse dichters ondergingen onder zijn handen hun metamorfose, zo ook de twee delen *Faust* van Goethe. Hij had het plan de *Bijbel* nog eens in het Russisch te vertalen, maar uiteindelijk bleef het bij twee boeken van Schopenhauer...

In 1873 kreeg Fet zijn adellijke rechten terug, maar als dichter en vertaler bleef hij de naam Fet trouw. Hij overleed aan een hartaanval, officieel, die volgens sommigen werd voorafgegaan door een poging tot zelfmoord. Hij liet twee bundels herinneringen na.

Avond

Er galmt iets op de helle stroom,
er gonst iets in de donkere wei,
er rolt iets door het stom geboomt –
een licht flitst aan de andere zij.

Ginds, door het schemerige land,
daar snelt het water als een pijl,
en na hun vuur met gouden rand,
verzwinden wolken nu in stijl.

Hierboven, koel soms, dan weer zoel,
de nacht die zucht, de dag die zwicht –
het weerlicht zet de hele boel
al in zijn blauw met groene licht.

Aan Toergenjev

De winter ging, nieuwe geluiden –
voor jou, de minnaar van het zuiden
bereiden wij allang het kalf;
Maar in de sneeuw, haar scherpe vonken,
zijn nog je woorden niet verklonken –
ik wacht met smart, je weet niet half.

Je bent van ons. Bij al hun klachten
wek jij de Vaticaanse wachten
en stap je door het traliehek...
Ze lachen naar je, de antieken,
ze luisteren, de mozaïeken –
de snelle pas van je vertrek.

Jij bent van ons. Ze blijven zwijgen
en zijn als vreemden voor je – de olijven,
de parasols in vrouwenhand;
maar eeuwig eigen zijn de dromen –
ze dragen je naar schaduwbomen,
de bedding van je moederland.

Want alles draagt de vriendschapssporen:
de ploeg trekt zwarter nog zijn voren,
het steppegroen wordt minder vaal,
En echt, hij voelt zich grootser, lichter –
dus zoeter, schalkser, als een dichter
zingt hier de lentenachtegal.

Vladisláv Felitsiánovitsj Chodasévitsj (Moskou, 1886 – Parijs, 1939)

Zijn vader was van verarmde Poolse adel, wilde kunstenaar worden, maar werd uiteindelijk fotograaf, met een winkel in Moskou. Zijn moeder kwam uit een fanatiek katholiek geworden Joods gezin. Vladislav trouwt in 1905, om twee jaar later weer te scheiden. Zijn eerste bundel *Jeugd* verschijnt in 1908, zijn tweede *Een gelukkig huis* in 1914. Hij is dan een professioneel auteur die leeft van zijn pen, door vertalingen, recensies en columns. Chodasevitsj verwelkomt de Februarirevolutie, kan leven met de Oktoberrevolutie, maar komt al snel tot de ontdekking dat het omgekeerd niet zo is, dat 'literaire beroep/activiteit onder de bolsjewieken onmogelijk is', waarna hij besloot 'alleen maar voor zichzelf te schrijven'.

Van 1918-1920 staat hij aan het hoofd van de door Gorki opgerichte uitgeverij Wereldliteratuur. In 1920 komt zijn derde bundel uit: *De weg van het graan*. Een jaar later komt zijn vierde bundel uit, *De zware lier*, in Petrograd en Berlijn. Aan het eind van dat jaar leert hij de dichteres Nína Berberóva kennen, wordt verliefd en vertrekt een half jaar later met haar via Riga naar Berlijn. Van 1922-1925 verblijft het stel vaak in Sorrento, bij Maksim Gorki.

In 1925 vestigt het gezin zich in Parijs. Terugkeer naar Rusland was onmogelijk, ook Gorki kon daar niets aan veranderen. Chodasevitsj publiceerde in de emigrantenpers, verwelkomde het talent van Nabokov, publiceerde zijn herinneringen: *Necropolis* (1939). In 1932 scheidde hij en trouwde het jaar daarop met Olga Margolina (Sint-Petersburg, 1890 – Auschwitz, 1942). Nina Berberova publiceerde in 1969 haar herinneringen: *Cursivering van mij*.

De weg van het graan

De zaaier gaat zijn weg over de gladde voor.
Zijn vader en diens vader volgden 't zelfde spoor.

De korrels schitteren als goudstof in zijn hand,
maar vallen in de zwarte aarde van het land.

En waar de blinde worm zijn diepe krochten leidt,
daar sterven ze en kiemen in gewijde tijd.

Zo gaat mijn ziel ook deze weg van alle graan:
ze daalt in diepe duisternis, ze sterft en treedt weer aan.

Ook jij, mijn vaderland, ook jij, zijn mensenschaar,
je sterft en bot weer uit, na dit gedoemde jaar –

omdat een zelfde wijsheid ons is kond gedaan:
alles wat leeft, gaat altijd maar de weg van 't graan.

Ik mag de mens en de natuur,
maar hoef er niet in op te gaan;
en ik weet zeker dat mijn buur
mijn schrijverij niet zal verstaan.

Tevree met niets aanschouw ik blij
mijn lot, de karigheid ten top:
een schuurtje met een boom erbij,
een heuvel met een bos erop...

Geen lauwerkrans of doornenkroon
begeer ik van mijn tijdgenoot;
ik hou mijn eigen tuintje schoon
en wied het vuil of maak het dood.

Repercussies uit het Russisch

een keuze uit de klassieke Russische poëzie van 1760-1940

Poëzie vertalen is een hachelijke onderneming. Waar het origineel doorgaans uit diamant is geslepen, moet de vertaler een ongeveer gelijkaardige kopie proberen te slijpen, uit een andere edelsteen, met andere facetten en een andere gloed...

Elke taal geeft zijn eigen mogelijkheden, elke dichter heeft zijn eigen gedachten, vondsten en ingevingen. In het Russisch rijmt 'honger' op 'kou', in het Nederlands 'hart' op 'smart'. Dat geeft een beetje aan waar het om draait: het delven van equivalenten, rijmparen en metrumzinnen die recht doen aan het origineel...

De 30 dichters worden ingeleid met een grafisch bewerkt portret (blik) en een persoonlijke beschrijving (woord), die de Russische dichter dichterbij de Nederlandse lezer brengen.

Muze

Zij was zo goed mij in mijn jonkheid te beminnen,
gaf mij de panfluit om mijn toonkunst te beginnen.
Ze luisterde toegeefflijk, en ik speelde wat,
mijn vingers dichtten 't ene na het andere gat
en speelden zoetgevooid, al naar de mode,
zowel de hymnen, ingegeven door de goden,
als ook de herderszangen, zo gewaagd en boud.
Ik luisterde daar in het schaduwrijke woud
aandachtig naar haar wijze, maagdelijke lessen.
En toen, als strooide zij royaal met gouden tressen,
schoof zij de gulden lok voor haar gelaat vandaan
en nam van mij de eens gegeven fluit weer aan:
het riet werd goddelijk met klanken ingeblazen,
waarin mijn hart, mijn ziel de toveraren lazen.

Aleksánder Sergéjevitsj Póésjkin

